

УДК 821.111(73) 06-31-93
Т26

Серію «ШЕДЕВРИ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ РІДНОЮ МОВОЮ»
засновано 2016 року

Перекладено за виданнями:
MARK TWAIN
The Adventures of Tom Sawyer

Переклад з англійської
Володимир МІТРОФАНОВ

Художник
Олександр ПРОДАН

Твен, Марк.
Т26 Пригоди Тома Соєра: роман : для серед. шк. віку /
Марк Твен; пер. з англ. Володимир Митрофанов; худож.
Олександр Продан. — Київ : РІДНА МОВА, 2019. — 336 с. :
іл. — (Серія «Шедеври дитячої літератури рідною мовою»).

ISBN 978-966-917-336-2.
ISBN 978-966-917-102-3 (серія).

Немає, мабуть, знаменитішого роману за роман Марка
Твена «Пригоди Тома Соєра», що його залюбки читають уже най-
жидішого століття діти й дорослі. І це не дивно, адже тут є все, що
так захоплює читача: романтика присуд, жвавий гумор, цікавий сю-
жет із несподіваними поворотами і навіть любовні переживання
головного героя — шибеника й втішки Тома Соєра!

УДК 821.111(73) 06-31-93

ISBN 978-966-917-336-2 (укр.)
ISBN 978-966-917-100-9 (серія)
ISBN 978-014-303-956-3 (англ.)

© Ст. Митрофанова В. І.,
переклад з англ., 2018
© Продан О. В., ілюстрації, 2018
© НП «РІДНА МОВА», 2019

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Том грається, воює, ховається

— **Т**оме!
Ані звуку.
— Томе!

Ані звуку.

— Де ж це він, шибеник, подівся, хотіла б я зна-
ти... Томе, озвися!

Ані звуку.

Стара жінка зсунула окуляри вниз і, дивлячись
поверх них, роззирнулася по кімнаті; потім підняла
окуляри на чоло й поглянула з-під них. Шукаючи та-
ку дрібницю, як хлопеч, вона майже ніколи не ди-
вилася крізь скельця: то були парадні окуляри, втіха

Стара рвучко обернулася і про всяк випадок сторожко підбрала спідницю. А хлопчисько миттю дременув геть, видряпався на високий дощаний паркан і зник з очей.

Тітка Поллі з хвилину стояла розгублена, потім тихенько засміялася:

— Ну й розбишака ж, хай йому абищо! Невже я так-таки нічого не навчусь? Це ж уже вкотре він отак мене дурить. Мабуть, і справді старі дурні найдурніші. Недарма кажуть: старого собаку нових штук не навчиш. Та Боже ж ти мій, у цього хлопчиська і витівки щоразу інші, отож не знаєш, чого й сподіватися. І він наче знає, скільки можна мучити мене, доки мені урветься терпець. Знав і те, що досить йому хоч на мить збити мене з пантелику або насмішити, як мені вже несила й руку звести, щоб добряче його відшмагати.

Ой, не виконую я свого обов'язку щодо хлопця, бачить Бог! Хто попускає дитині, той псує її, говорить Святе Письмо¹. Грішниця я і знаю, що доведеться мені прийняти кару і за себе, і за нього. В ньому наче біс сидить, то помилуй мене Боже, він же, сердешна дитина, син моєї покійної сестри, і мені просто не стає духу лупцювати його. Щоразу, як даю йому втекти, мене діймає сумління, а як поб'ю його — аж серце кров'ю обкипає. Правду каже Святе Письмо: короткий вік людський і сповнений скорботи, — так-бо воно й є... Ось він сьогодні не піде до школи, то я повинна покарати його за це: доведеться йому завтра працювати. Хоча це й жорсто-

¹ Святим Письмом християни вважають Біблію — книгу, в якій зібрано багато оповідей про Бога та святих, а також Євангеліє — книгу про Сина Божого Ісуса Христа. Євангеліє входить до складу Біблії.

ко — змушувати його працювати в суботу, коли всі інші хлопці гулятимуть, але ж праця — то для нього справжня мука, і я повинна бодай так виконувати свій обов'язок, а то геть занапащу хлопця.

Том справді не пішов до школи й дуже приємно згавав час. Додому він повернувся, тільки-тільки щоб до вечері встигнути допомогти чорношкірому хлопчині Джимові напилати на завтра дров і нащипати скіпок — чи принаймні встигнути розповісти йому про свої похіденьки, поки Джим сам зробив зо дві третини всієї цієї роботи.

Сід, Томів молодший (чи, власне, зведений) брат, на той час уже закінчив своє діло (він збирав скіпки): то був слухняний хлопчик, який не любив пустощів і нікому не завдавав клопоту.

Поки Том вечеряв, за кожної зручної нагоди тягуючи з цукорниці грудочки цукру, тітка Поллі діймала його підступними, повними прихованих пасток запитаннями, сподіваючись загнати хлопця на слизке й вивідати в нього правду.

Як і багато хто з простодушних людей, вона тішила себе марнославною думкою, нібито має неабиякий хист до таємної дипломатії, і вважала свої найвні хитрощі за чудеса винахідливості й підступності.

— Томе, — спитала вона, — сьогодні в школі було душно?

— Так, тітонько.

— Страшенно душно, правда ж?

— Так, тітонько.

— І тобі, Томе, не захотілося піти скупатись?

Зачувши недобре, Том ураз нашорошив вуха. Він пильно глянув у тітчине обличчя, але нічого особливого не добачив і тому відповів:

— Та ні, тітонько, не дуже.

Стара простягла руку, помацала Томову сорочку й сказала:

— Ну що ж, тобі, я бачу, і тепер не дуже жарко. — А сама тайкома тішилася тим, як спритно й непомітно зуміла перевірити, чи суха в хлопця сорочка.

Том уже збагнув, звідки дме вітер, і випередив її наступний хід.

— Дехто з нас поливав собі на голову з помпи. У мене й досі волосся вогке, ось бачите?

Тітка Поллі з досадою подумала, що не скористалася з цього очевидного доказу й дала обвести себе круг палачи.

Тоді в неї сійнула нова думка.

— Але ж, Томе, щоб полити собі на голову з помпи, не треба було розпорювати комір сорочки там, де я зашила, правда? Ану розстебни куртку!

З обличчя в Тома збігла тінь тривоги. Він розстебнув куртку. Комір сорочки був міцно зашитий.

— Що ти скажеш! Ну гаразд, нехай. Я ж таки була певна, що ти не пішов до школи й купався в річці. Та я не гніваюся на тебе, Томе. Хоч віри тобі, як то кажуть, уже й немає, але часом ти буваш кращий, ніж здаєшся. Принаймні сьогодні.

її душі, і призначалися вони для вигляду, а не для діла, — так само вона могла б дивитися і крізь дві конфорки з кухонної плити. Якусь мить стара стояла видимо спантеличена, а тоді промовила — не надто сердито, проте досить голосно, щоб її почули меблі в кімнаті:

— Ну стривай, попадешся ти мені в руки!..

Стара не докінчила, бо саме стояла нахилившись і тицяла щіткою під ліжком, отож мусила раз у раз зводити дух. Та з-під ліжка вона виштурхала тільки kota.

— Зроду не бачила такого поганця!

Вона пішла до відчинених дверей, стала на порозі й повела оком по грядках помідорів, зарослих дурманом, — то був її «город». Тома не видно ніде. Тоді вона підвищила голос — так щоб було чути далі, — й гукнула:

— Гей, То-о-ме!

Раптом позад неї щось шурхнуло, і вона обернулася — саме вчасно, щоб схопити за полу куртки невеликого хлопчиська й не дати йому втекти.

— А, ось ти де! Я ж таки мала б подумати про цю комору. Ти що там робив?

— Нічого.

— Нічого? А ти поглянь на свої руки. І на свій рот. Це що таке?

— Не знаю, тітонько.

— Зате я знаю. Це варення — ось що це таке. Сто разів тобі казала: не чіпай варення, бо шкіру злуплю! Ану дай мені оту лозину!..

Лозина зависла в повітрі. Здавалося, порятунку немає.

— Ой, тітонько! Мерщій оберніться!